

- Viden i fællesskab

2014

Fra generalist til specialist

Pædagoguddannelsens forandring træder i kraft til august 2014. Generalistuddannelsen bliver til en specialiseringsuddannelse med tre spor. Flere års forarbejde ligger bag forandringen af uddannelsen, hvor de studerende fremover skal vælge, om de vil specialisere sig som dagtilbudspædagoger, skole- og fritidspædagoger eller social- og specialpædagoger. VISS.dk mødes med en af spillerne på banen Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne, en travl kvinde med betydningsfulde kontakter og indflydelse, for at tale om hendes og Socialpædagogernes syn på pædagoguddannelsen før og nu.

Af Jette Lorenzen, formidlingskonsulent VISS.dk

Socialpædagogerne har i mange år mærket behovet for en ændring af generalistuddannelsen, som har eksisteret i snart 20 år. Meldingerne kom fra medlemmer fra hele landet og bekræftede evalueringen af pædagoguddannelsen, som viste, at den social- og specialpædagogiske tilgang manglede. De nyuddannede har ikke den nødvendige viden og indsigt i at arbejde på det specialiserede område. Ofte må de opkvalificeres allerede ved ansættelsen for at kunne arbejde på det specialiserede område, fortæller Marie Sonne.

Socialpædagogerne tog derfor initiativ til at udarbejde et forslag til formål og mål med en ideel pædagoguddannelse på det socialpædagogiske område. Projekt materialet lå klar, da det fra politisk side blev besluttet, at uddannelsen skulle revideres. Forarbejdet og Marie Sonnes gentagende kontakt til skiftende undervisningsministre førte til, at Socialpædagogerne bidrog med en klar holdning til, hvordan en ny uddannelse kunne se ud. Både BUPL og Socialpædagogerne deltog i evalueringsarbejdet, hvor der var en løbende dialog mellem de to organisationer, om end tilgangen var forskellig. Divergensen mellem BUPL og Socialpædagogerne ligger primært i, at socialpædagoguddannelsen ikke er det samme som en almenpædagoguddannelse, fortæller Marie Sonne. De tre spor i pædagoguddannelsen tydeliggør, at behovet for viden er forskelligt alt efter, hvilken beskæftigelse den studerende sigter mod efter endt uddannelse.

Socialpædagogikken i en tværfaglig hverdag

For Marie Sonne er det afgørende, at bevidstheden om, at socialpædagogikken kan være med til at skabe betydningsfulde værdier for samfundet, bliver forankret. "Socialpædagoger varetager hver dag opgaver for og med de svageste borgere i samfundet. Derfor er det helt afgørende, at de nye socialpædagoger kan begå sig i et omskiftende samfund. Uanset hvor de politiske vinde blæser hen, skal socialpædagogerne som faggruppe stå fast på deres faglighed og tage udgangspunkt i den enkelte borger", siger Marie Sonne. Det betyder også, at socialpædagogerne skal være talerør for de svagestes stemmer, uanset de holdninger, der til enhver tid er toneangivende i samfundet. Samtidig skal socialpædagogikken kunne flytte sig, når samfundet forandrer sig, og vilkårene for indsatsen ændrer sig. I praksis betyder det, at de nye socialpædagoger, ifølge Marie Sonne, skal kunne favne hele borgerens livsforløb og kunne kommunikere og fungere i en tværfaglig kontekst med andre faggrupper, pårørende og familier.

Det tværfaglige element er uhyre vigtigt for de nye socialpædagoger. Hvis fremtidens socialpædagoger skal kunne bidrage optimalt til et foranderligt samfund, skal de kunne afkode andre faggruppers sprog og kommunikere på tværs af faggrænser, med udgangspunkt i en fælles fagsproglig platform.

Derfor er Socialpædagogerne også begejstret for, at de nye pædagoguddannelser får en fysisk placering bl.a. sammen med sundhedsfaglige og socialrådgiver-uddannelser. Faggrupper, som de nye socialpædagoger skal fungere i et naturligt tværfagligt miljø med på arbejdsmarkedet.

Reformens væsentligste force er for Socialpædagogerne en erkendelse af, at der er forskel på det almen- og socialpædagogiske område, som har ført til en opdeling og dermed specialisering i pædagoguddannelsen. For socialpædagoger er kulturforståelse, psykologi, sundhed og konflikthåndtering helt afgørende for at kunne yde en kvalificeret indsats for borgerne. Med den nye uddannelse er der udover arbejdet med formålet og målet med pædagoguddannelserne også opsat kompetencemål for de enkelte retninger, hvilket efter Marie Sonnes opfattelse vil føre til større krav til de studerende, ligesom der helt sikkert bliver behov for en opkvalificering af underviserne.

”Der bliver samtidig en større kobling til praksisområdet, som bl.a. betyder, at praktikvejlederne skal føre den praktikstuderende til eksamen på praktikstedet.”, fortæller Marie Sonne. Problemet er, at mange tilbud er stoppet som praktiksted, hvorfor Socialpædagogerne har sat kampagnen ”Tør du blive praktiksted?” i gang for at skaffe flere praktiksteder og vejledere. Samtidig ligger det også i kortene, at uddannelsen som praktikvejleder skal revideres.

Socialpædagogikken på den socialpolitiske bane

Socialpædagogernes demografiske sammensætning betyder, at der inden for de nærmeste år vil være en større afgang af socialpædagoger end pædagogerne på almenområdet. Derfor er der et større behov for nyuddannede på kort sigt. Marie Sonne påpeger dog vigtigheden af, at studieoptaget hele tiden tilpasses arbejdsmarkedets behov.

Den nye uddannelse kommer til at bestå af et generalistforløb det første år, hvorefter de studerende skal vælge mellem en af de tre specialiseringer. På spørgsmålet om reformen ikke blot er en tilbagevenden til den oprindelige socialpædagogiske uddannelse fra 1970-80'erne, kommer svaret prompte. ”Det, synes jeg, er noget sludder. Samfundet er jo ikke det samme. Borgergrupperne er ændret radikalt. I den gamle uddannelse var der primært fokus på borgere med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser. Samfundet har forandret sig. Det samfund, som den gamle uddannelse blev etableret i, eksisterer ikke mere. Nu arbejder socialpædagogerne på det brede specialområde – altså med en langt bredere borgergruppe og under helt andre vilkår, f.eks. i borgerens eget hjem. Det har intet at gøre med at ville tilbage til de tidligere store institutioner”.

Et kig på indholdet af den nye uddannelse viser, at bl.a. Socialpædagogerne har sat sit fingeraftryk. Socialpædagogerne har fx prioriteret, at de nye studerende får kompetencer i psykologi og kultur, sundhed, kommunikation, konflikthåndtering og vold, adfærdspsykologi, og inklusion, da det både giver dem en faglig ballast i forhold til de udfordringer, de vil møde på arbejdsmarkedet, men også en indsigt i fx det sundhedsfaglige område, som vil være en styrke på et tværfagligt arbejdsmarked.

Udover forandringerne i indholdet af uddannelsen forventer Marie Sonne også, at der fremover bliver optaget nye målgrupper på pædagogstudiet. ”Jeg tror, at der vil komme nye ansøgerprofiler, som den tidligere uddannelse, ikke appellerede til. Vi vil nok få kontakt til målgrupper med erfaring fra arbejdsmarkedet, fx mennesker, der tidligere har været håndværkere eller har en anden mellemlang videreuddannelse.”, fortæller Marie Sonne.

For Socialpædagogerne kommer de uddannelsesmæssige forandringer også til at slå igennem på den socialpolitiske bane, fordi fagligheden opkvalificeres. ”Det er vigtigt for os at arbejde socialpolitisk, og det bliver til fordel for de

borgere, vi arbejder for og med”, fortæller Marie Sonne og forudser; ”At med det selvstændige social- og specialpædagogiske spor i uddannelsen, bliver socialpædagogikkens berettigelse endnu tydeligere og dermed opnås en større gennemslagskraft, der gør, at Socialpædagogerne som organisation vil kunne tale med en kraftigere stemme på den politiske arena”.

Socialpædagogikken på landkortet

Marie Sonne er stolt af den sejr, det er at have fået en socialpædagogisk specialisering på pædagoguddannelsen. Men samtidig påpeger hun også, at ”vi står stadig i en samfundsmæssig situation, hvor man både på politisk niveau og i den brede befolkning kan have svært ved at forstå forskellen mellem det generelle-/almenpædagogiske og det socialpædagogiske. Der er mange, der ikke har indsigt i de udfordringer, der ligger hos de borgere, socialpædagogerne arbejder med. Den nye uddannelse åbner muligheden for at sætte socialpædagogikken på landkortet”, fortæller Marie Sonne.

Hun er derfor meget optimistisk over den opfattelse af socialpædagogikken, som de nye studerende bliver bærere af, når de om ganske få år træder ud på arbejdsmarkedet med nye og stærkere kompetencer.